

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

6806

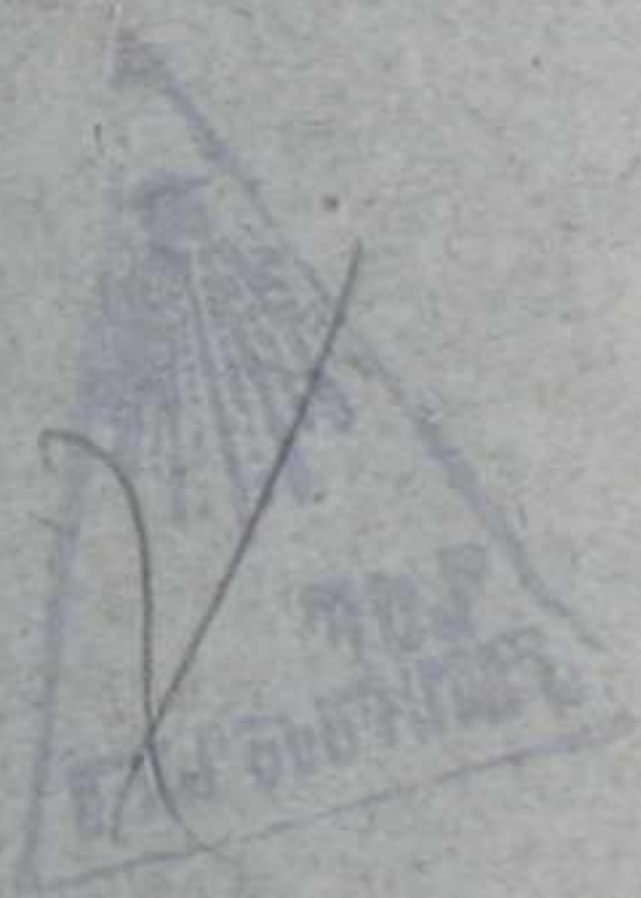
754

ԼՆՅԵՄ ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ

№ 10 ԲԱՂԴՊՐՈՑԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 10

= ԼԵՆԻՆՅԱՆ =
ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Թարգմ. Ե.

ՊԵՏ. ԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1927

ԿՈՄՅԵՐԻՏ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

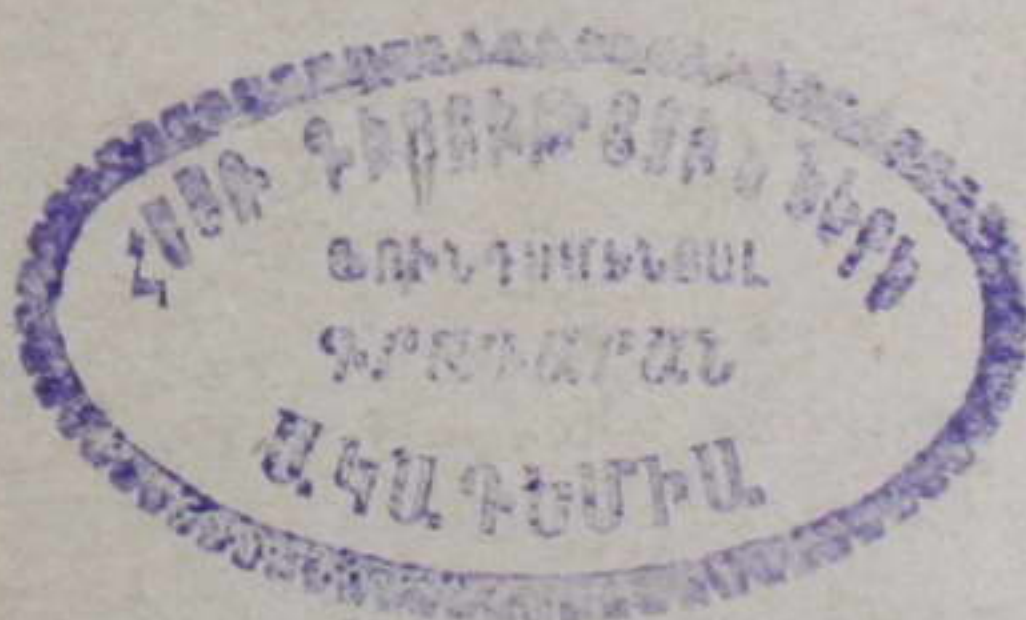
1. ԱՇՐԱՖՅԱՆ, Զ. Ո՞վ է ղեկավարում, 38 էջ,
1925 թ., Լենինական Գինը — ռ. 15 Կ.
2. ԳՐԵԶԵՐ, Գ. Գլուղ-կոմյերիտականներին .
Կապիտալիստական յերկիրների յերիտասար-
դության կյանքի և սոցիալարի մասին, թարգմ.
Գար. Հակոբյան, 80 էջ, 1926 թ., Վաղարշ-
ապատ » — ռ. 25 Կ.
3. ԳՈՒՄԵԴԻՆ, Ի՞նչպես է կառուցված Ռ. Լ. Կ.
Յե. Մ., 70 էջ, 1925 թ., Վաղարշապատ. » — ռ. 25 Կ.
4. ԳՐԻԳ. Յերկրային սիստեմի մասին, 56 էջ,
1925 թ., Վաղարշապատ » — ռ. 30 Կ.
5. ՅԵՐՇՈՎ, Ա. Կոմսոմոլն ու կոոպերացիան,
90 էջ, 1925 թ., Վաղարշապատ. . . » — ռ. 25 Կ.
6. ԶԻՆՈՎՅԵՎ, Գ. Ի՞նչ պետք է իմանա և հիշի
Համ. Կ. Կ.(բ)մեջ ժողովրդ ամեն մի բանվոր,
62 էջ, 1925 թ., Վաղարշապատ. . . » — ռ. 35 Կ.
7. ԼԵՎԳՈՒՐ. Կոմյերիտի պարտականութուն-
ները, 64 էջ, 1925 թ., Յերևան . . . » — ռ. 15 Կ.
8. ԼԵՎԳՈՒՐ. Յերեք սերունդ, 46 էջ, Յերևան — ռ. 15 Կ.
9. ԼԵՍԵՎԵՅԿԻ. Ի՞նչպես են աչժմ պատերազ-
մում, 64 էջ, 1926 թ., Վաղարշապատ » — ռ. 25 Կ.
10. ԼԵՆԻՆ, Վ. Ի. Նամակներ հեռվից, 22 էջ,
1925 թ., Յերևան » — ռ. 7 Կ.
11. Ի՞նչպես պետք է լինի կոմյերիտա-
կանը, 47 էջ, 1926 թ., Լենինական » — ռ. 15 Կ.

ՀԱՅԵՄ ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԻ
№ 10 ՔԱՂԴՊՐՈՑԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 10

Հ Ե Ն Ի Ն Յ Ա Ն
ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

15-965
A $\frac{I}{8213}$

Թարգմ. Ե.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

Գրառեպիտա № 54բ. հ. 499 Տիրած 4000.

Պետհրատի յերկրորդ տպարան Յերևանում—177.

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

I ԿՈՄՍՈՄՈԼԸ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ Ե ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՇԵՏ ՄԻԱՍԻՆ

Միության անելիքն
է—կոմպունիստական
դաստիարակությունը
սալ յերիտասարդ
բանվորներին ու գյու-
ղացիներին

Կոմպունիստական հա-
տարակապարդի կառուցու-
մը պահանջում է չափա-
զանց տևական և բանվո-
րական մի քանի սերունդ-
ների լարված աշխատանք:
Հետզհետե տեղի յե ունենում սերունդների
բնական փոխարինումն: Բայլշնիկյան հին գվար-
դիայի շարքերը նոսրանում են: Նրա պայքարի
փորձի վրա, միությունը պիտք է պատրաստի
կառուցողների նոր ջոկատներ: Միությունը
պետք է հիշի Լենինի խոսքերը.— «դուք պետք
ե լինեք առաջին կառուցողները կոմպունիստա-
կան հասարակության միլիոնավոր կառուցողնե-
րի մեջ, փորպիսին պետք է լինի յուրաքանչյուր
յերիտասարդ մարդ, յուրաքանչյուր յերիտա-
սարդ աղջիկ»: Բանվորագյուղացիական յերիտա-

սարդության կոմմունիստական դաստիարակությունից ե կախված, մեծ չափով, հեղափոխության հետագա զարգացումը:

Յերիտասարդ բանվորն ու գյուղացին ինչպե՞ս պետք ե ուսանի կոմմունիզմը: Միության Յ-րդ համագումարում արտասանած «Յերիտասարդության անելիքների մասին» ճառի մեջ լենինն այդ առթիվ պատասխանում ե.

«Ահա ինչու՞մ ե կայանում այն հարցի պատասխանը, թե յերիտասարդ աճող սերունդն ինչպե՞ս պետք ե ուսանի կոմմունիզմը:

Նա կարող ե ուսանել կոմմունիզմը, միայն կապելով իր ուսուցման, դաստիարակության և կրթության յուրաքանչյուր քայլը հին շահագործական հասարակության դեմ մղած՝ պրոլետարների ու աշխատավորության անընդհատ պայքարի հետ:

Յերիտասարդական կոմմունիստական միությունը միայն այն ժամանակ կարգարացնի իր կոչումը, վոր նա յերիտասարդ սերնդի կոմմունիստական միություն ե, յեթե նա իր ուսուցման, դաստիարակության, կրթության յուրաքանչյուր քայլը կկապի շահագործողների դեմ տարվող վողջ աշխատավորության ընդհանուր պայքարին:

Կոմմունիզմի համար մղած իր պայքարում

պրոլետարիատը ղեկավարվում է Մարքսի և Լենինի հեղափոխական ուսմունքով: Նրանց ուսմունքը հիմնված է պրոլետարիատի պայքարի փորձի վրա, նա հանդիսանում է «մի հզորագույն զենք աշխատավորության ձեռքին, ոգնում է պարզ տեսնել պայքարի նպատակը և դեպի հաղթանակը տանող ճանապարհը» (Միության կանոնադրությունից): Յուրաքանչյուր կոմյերիտական պարտավոր է համառ կերպով ուսումնասիրել Մարքսի և Լենինի տեսությունը, կոմունիստական կուսակցության և Կոմսոմունիստական Խնտերնացիոնալի ծրագիրն ու սլաքավորությունը: Այդ տեսությունը մենք զուգամասիրում ենք նրա համար, վորպեսզի ավելի ակտիվ և գիտակցաբար մասնակցենք հեղափոխական շինարարությանը: Մարքսի և Լենինի հեղափոխական ուսմունքը մեզ հնարավորություն է տալիս ճիշտ հասկանալու համար կուսակցության և հեղափոխության առաջ դրված խնդիրները, միաժամանակ, միայն հեղափոխական պայքարում մասնակցելն է, վոր ոգնում է մեզնից յուրաքանչյուրին իր անձնական փորձով ավելի խորը և ավելի լավ յուրացնելու այդ ուսմունքը:

Միությունն իր անդամներին դաստիարակում է, շաղկապելով հեղափոխական թեորիան

հեղափոխական պրակտիկայի հետ: Միությունն
իր գոյության առաջին իսկ օրերից մասնակե-
ցում է հեղափոխական պայքարին, միությունը
միշտ հրապարակ է չեղել, վորպես կուսակցու-
թյան հավատարիմ ոգնական:

Մեր թշնամիները մեզնից վատ չեն հաս-
կանում յերիտասարդության հարցի նշանակու-
թյունը, կոմյերիտմիության աշխատանքի կա-
րևորությունը: Քաղաքի և գյուղի աճող նոր
բուրժուազիան փորձում է յերիտասարդությա-
նը չենթարկելու իր ազդեցությանը. «ծավալվող
դասակարգային հակասությունները և գյուղի
ու քաղաքի նոր բուրժուազիայի աճումը, նշա-
նակում է, այսպիսով, և յերիտասարդության
համար մղած պայքարի ծավալումը» (կուսակ-
ցության 14-րդ համագումարի բանաձևից):

Վորքան ավելի չե աճում մեր յերկիրը,
այնքան ավելի բարձրանում է բնակչության բու-
լոր խավերի ակտիվությունը, այնքան ավելի
բարձրանում է յերիտասարդ բանվորների ու
գյուղացիների կոմունիստական դաստիարակու-
թյունը, այնքան ավելի ջանքեր են պահանջվում
այդ խնդրի հաջող լուծման համար:

Կոմյերիտմիությունը
պայքարում է կու-
սակցության հե-
միափն

Բանվոր յերիտասարդու-
թյունը բանվոր դասակար-
գի մի մասն է, պրոլետա-
րական հեղափոխության

ջոկատներին մեկը: Կոմյերիտմիության անելիքները միշտ բղխել են հեղափոխության անելիքներից:

Որինակի համար վերցնենք քաղաքացիական պատերազմի ամենածանր օրերը—1919 թ. աշունը: Այն ժամանակ ինչպես է պայքարել կոմյերիտմիությունը:

1919 թվի հոկտեմբերին, յերբ գումարվել է կոմյերիտմիության համագումարը, խորհրդային հանրապետությունը թշնամիների ողակման մեջ էր: Հարավից հարձակվում էր Դենիկինը՝ մոտենում էր Տուլային, արևելքից—Կոլչակը, Յուդենիչը Պետրոգրադին մոտենալու ճամբան էր հարթում: Կուսակցությունը ղեկավարում էր պայքարը, իր լավագույն ուժերին նա ուղարկում էր զորաճակատը: Կոմյերիտմիությունն այդ ժամանակ ուներ 96 հազար անդամ, մի բուն յերիտասարդութուն, համեմատած միության ներկա կազմի հետ: Սակայն այդ մի բուն կոմյերիտականները կոփվել են քաղաքացիական պատերազմի կրակի մեջ:

Համագումարը վերոշել է մի շաբաթվա ընթացքում կոմյերիտականներին մոբիլիզացիայի յենթարկել զորաճակատ ուղարկելու համար:

«Հաշվի առնելով խորհրդային հանրապետության ներկա կացությունը, ՌԼԿՅԵՄ համա-

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ 2-րդ համագումարը վորոշում ե.

1) Հանրապետութիւն պաշտպանութիւն և Կարմիր Բանակի ճակատն ու թիկունքը սպասարկելու համար կատարել միութիւն անդամների մոբիլիզացիա սկսած 16 տարեկանից:

2) Մոբիլիզացիան կատարել հետևյալ չափերով.

ա) Հարավային ճակատի ամրացված սեկտորում գտնվող՝ Արլովի, Տուլայի, Վարոնեժի, Տամբովի, Ռյազանի, Կալուժի և Մոսկվայի հանգնեցնում գտնվող կազմակերպութիւնները մոբիլիզացիան կիրառում են գլխովին:

բ) Մնացած կազմակերպութիւնները մոբիլիզացիայի յեն յենթարկում իրենց անդամների 30 տոկոսը, սկսած 16 տարեկանից»:

«Կտանք ամենը,—կոչ ե անում համագումարը,— միութիւն գիտակից ու լավագոյն մասը, հեղափոխութիւնը պաշտպանելու համար, Կարմիր Բանակի ճակատն ու թիկունքը սպասարկելու համար: Մենք ցույց կտանք, վոր բարձր ե Ռուսաստանի բանվորաշրջագիւղական գիտակից յերիտասարդութիւն վոգին, վոր նա պատրաստ ե պայքարի»:

Այն կոմյերիտականները, վորոնք մնացել եյին թիկունքում, թշնամու մոտ, կուսակցութիւն հետ միասին գաղտնի աշխատել են, ա-

պըստամբություններ են կազմակերպել, սպիտակ-
ների թիկունքը և զորքը բարոյալքելու համար
ազիտացիոն աշխատանք են կատարել: Քիչ կոմ-
յերիտականներ չեն այդ պահուն զոհվել հերո-
սական մահով հատկապես Ուկրաինայում—
Դենիկինի որոք— և Սիբիրում— Կոլչակի տիրա-
պետության ժամանակ:

Ուսանելով կուսակցության որինակի վրա,
կոմյերիտակությունը քաջարի կռվել է Կարմիր
բանակի շարքերում: Թե ինչպես է պայքարել
կոմյերիտակությունն, այդ մասին մեզ ասում է
Անատոլի, Պապովի որինակը.

«Կռվում էինք Դենիկինի դեմ: Անատոլին
նշանակված էր բրիգադայի կոմիսար: Բայց նը-
րան հանձնարարում էին մարտական խնդիր-
ներ: Այդպես որինակ, Դոնեցի ավազանում,
նրան տրամադրել են յերկու զրահատ գնացք՝
կայարանը գրավելու հանձնարարությամբ:

Նա առաջ շարժվեց: Թշնամու հրետանու
բաժնյակի (բատարեա) և իր (Պապովի) զինա-
պատ գնացքի կրակը զարհուրելի յեր: Մարտե-
րում կռվված Պետերբուրգի բանվորները, Պու-
տիլովցիները, վոր իրենք էին կահավորել զրա-
հատ գնացքը, կնճռուտ, կենտրոնացած, մրից,
յուղից ու ծխից սևացած դեմքերով նայում էին
իրենց յերիտասարդ հրամանատարների աչքե-

րին, — նրանց հարկավոր էր, վորպեսզի մեկը, վորպեսզի հանգիստ և համոզված կերպով հրամաններ արձակեր: Թշնամու կրակն անասելի մեծացավ: Նշանակում է թշնամին անցել էր թիկունքը, ստիպված պետք էր նահանջել: Անխնա հարվածի յենթակա զրահապատ գնացքները սկսեցին դանդաղ հեռանալ: Յերիտասարդ ուժերը չկարողացան կրել լարվածութիւնը, Անատոլիյ Պապովը բարձրացավ գնացքի տանիքը և մեռածի նման պառկեց:

Շուրջը կատաղի ժայթքում էին թնդանութի ուժմբերը, գիշերը ցերեկ դարձնելով: Զրահապատ գնացքը դողում էր կործանիչ համազարկերից: Բայց մահն իր ձեռքը տարավ յերիտասարդի գլխի վրայով: Մի յերկու րոպե անշարժութիւն, թարմ քամի, աստղալից յերկինք: Նրա ուժերը վերականգնվեց:

Նա իջավ, հրամայեց շտապ հեռանալ: Հավաքեցին հրետանու ուժմբերի պաշարը, դիտեցին, շտկեցին, նորից մտան կրակի փոթորկի մեջ: Կայարանը վերցված էր»:

1919 թվի հոկտեմբերի 30-ին Անատոլիյ Պապովը մեռավ:

Կոմյեթսմիոսյունք

Կուսակցության հետ

միասին սոցիալիզմ

և կառուցում

Քաղաքացիական պա-

պատերազմը վերջանալուց

հետո կուսակցութիւնը

«ռազմական կոմմունիզմից»

անցնում ե նեպին: Սկսվում ե տնտեսական շինարարության լարված աշխատանքը: Շնորհիվ կուսակցության ճիշտ քաղաքականության ակնհայտ ե տնտեսական հսկայական վերելքը, տրնտեսության սոցիալիստական տարրերն աճում են ավելի արագ, քան կապիտալիստականը: Բանվոր դասակարգը թևակոխել ե սոցիալիզմի պրակտիկ շինարարության շրջանը:

Կոմյերիտմիությունը միշտ գնացել ե կուսակցության հետ միասին:

Աշխատելով նրա ղեկավարությամբ, կոմյերիտմիությունը չտեսնված չափերով աճել ե: Առաջին համագումարին 22 հազար անդամ ունեցող կոմյերիտմիությունը ներկայումս իր շարքերում հաշվում ե յերկու միլիոնի չափ անդամ: Կոմյերիտմիության աճման ընթացքը ցույց ե տալիս հետևյալ դիագրամը.

Խնչպես ե աճել կոմյերիտմիությունը

Միությունն ունե

1-ին համագումար	1918 թ.	հոկտ.	22,000 անդ.
2-րդ »	1919 թ.	»	96,000 »
3-րդ »	1920 թ.	»	483,000 »
4-րդ »	1921 թ.	»	415,000 »
5-րդ »	1922 թ.	»	247,000 »
6-րդ »	1924 թ.	հուլիս	683,000 »
7-րդ »	1926 թ.	մարտ	1,700,000 »

Իր գլխավոր աշխատանքը, միությունը
ներկայումս համարում ե այն, վորպեսզի կու-
սակցության հետ միասին ձեռք ձեռքի տված
գործունյա մասնակցի սոցիալիզմի շինարարու-
թյան:

«Սոցիալիզմի պրակտիկ շինարարության
շրջանը, վոր թեվակոխել ե Խ. Ս. Հ. Մ. — ասվում
ե 7-րդ համագումարում ընդունված բանաձևի
մեջ — դնում ե ՌԼԿՅԵՄ առաջ, վորպես հիմնա-
կան խնդիր բանվոր յեվ գյուղացի յերիտասար-
դության սասանների դաստիարակությունը սո-
ցիալիստական շինարարության սեջ նրա պրակ-
տիկ մասնակցության հիմունքով»:

II ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Քննենք այժմ, թե ինչպես ե կոմյերիտ-
միությունը մասնակցում սոցիալիստական շինա-
րարությանը: Սկսենք արդյունաբերության մեջ
կոմյերիտմիության ունեցած անելիքներից:

Պետքյունք հոգ ե
թանում բանվոր յե-
րիսասարգության մա-
սին

Զորրորդ զրույցում մենք
սահմանեցինք, թե ինչքան
խոշոր տարբերություն կա
խորհրդային սոցիալիստա-

կան ֆաբրիկայի և նախահեղափոխական շրջանի
կապիտալիստական ֆաբրիկայի միջև: Նույնքան

մեծ ե տարբերութիւնը և բանվոր յերիտասար-
դութիան առաջվա և ներկայիս վիճակի միջև:

Կապիտալիստի համար յերիտասարդի աշ-
խատանքն եժան աշխատանք ե, վորի համար
քիչ ե վճարում և վորին կարելի չե շատ շահա-
գործել: Նրա աշխատանքի վրա կապիտալիստը
նայում ե այսորվա տեսակետից, անշափահասին,
քանի նա աշխատում ե, ավելի շատ շահագոր-
ծելու տեսակետից: Միայն բացառիկ դեպքե-
րում, չերբ չեր բավականացնում վորակավոր
բանվորական ուժը, կապիտալիստները քիչ թե
շատ կազմակերպված կերպով յերիտասարդու-
թիւնից պատրաստում եյին անհրաժեշտ վորա-
կավորված բանվորներ: Նման դեպքերում տրվում
եյին չափազանց նեղ գիտելիքներ, վորովհետև
բուրժուազիան փոքր ինչ յերկյուղ եր կրում
բանվոր յերիտասարդութիան գրագիտութիւնից
ու գիտակցութիւնից:

Միանգամայն ուրիշ կացութիւնն ենք նկա-
տում մենք խորհրդային ձեռնարկութիան մեջ:

Ամենափոքր գործարանում ու ֆաբրիկայում
այժմ աշխատում են կազմակերպել յերիտասար-
դութիւնից վորակավոր բանվորներ պատրաս-
տելու գործը: Սահմանված ե անշափահասի աշ-
խատանքի պաշտպանութիան կանոնների և ո-
րենքների մի ամբողջ շարք. — անշափահասների

բրոնիան արդյունաբերության մեջ, նվազ բան-
վորական որ (4 ժամյա՝ մինչ 16 տարեկան ան-
չափահասների համար, և 6-ժամյա—16-ից մինչև
18 տարեկանների համար) ութ ժամյա բանվո-
րական որավարձատրությամբ, անչափահասնե-
րի աշխատանքի արգելումն գետնի տակ և վնաս-
աւակար աշխատանքների մեջ:

Նման միջոցների կիրառումը կառավարու-
թյունից պահանջում է նյութական մեծ զոհո-
ղություններ, վորովհետև արդյունաբերության
մեջ յերիտասարդության աշխատանքն ավելի
թանգ է նստում, քան հասակավոր բանվորների
աշխատանքը: Կառավարությունն այդ զոհողու-
թյունների առաջ կանգ չի առնում, վորովհետեւ նա
իր առաջ խնդիր է դնում կոմմունիստորեն դաս-
տիարակել բանվոր յերիտասարդությունը, պատ-
րաստել նրանցից սոցիալիզմի կայուն ու բանի-
մաց կառուցողներ:

Կոմյեիսական, ավե-
լի մոտ արդյունաբե-
րությանը

Կապիտալիստի դիմաց
բանվոր յերիտասարդու-
թյունը տեսել է իր յերդ-

վյալ թշնամուն: Հին ֆաբրիկոն նրա աչքում
կապիտալիստի համար շահագործման մի զենք
է յեղել: Նախահեղափոխական ֆաբրիկան բան-
վոր յերիտասարդության մեջ դաստիարակել է
ատելություն դեպի գործարանները, զարգացրել

ե շահագործման դիմադրելու մարտական վո-
զին:

Իսկ խորհրդային Ֆաբրիկան չերիտասարդ
բանվորի համար հանդիսանում ե իր, իրեն հա-
րազատ, իրեն մոտիկ Ֆաբրիկան: Յերիտասարդ
բանվորը գիտե, վոր մեքենաների անիվներն
այլևս կապիտալիստի հարստացման համար չեն
պատվում, չերիտասարդ բանվորն այժմ գիտե,
վոր հաստոցների (станок) վրա նա կռում ե
իր սեփական դասակարգի ուժն ու հաղթանակը:
Կոմյերիտմիուժյունը պետք ե գործադրի իր բո-
լոր ջանքերը, վորպեսզի ոգնի կուսակցությանն
ու խորհրդային իշխանությանը բարելավելու
արտադրությունը, ծավալելու պետական ար-
դյունաբերությունը — սոցիալիստական շինարա-
րության հենարանը: Յերիտասարդ բանվորից
պահանջվում ե, վորպեսզի նա խնամքով վերա-
բերվի արդյունաբերությանը, մտահոգվի նրա
բարելավման խնդրով:

Արդյոք, չերիտասարդ բանվորը միշտ նման
վերաբերմունք ե հայտնաբերում դեպի արդյու-
նաբերությունը: Վոչ: Դրան լավագույն ապա-
ցույց կարող ե ծառայել կոմյերիտմիուժյան
անդամների մեջ գործալքությամբ (прогул)
դրադվողների գոյությունը:

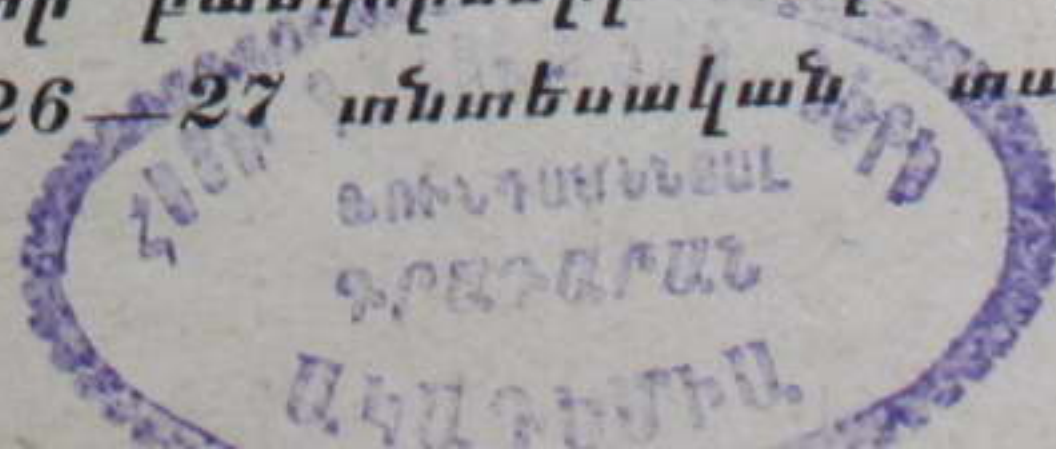
Կոմյերիտական լեզու
արտագրական աշխատանք
Կոմյերիտական լեզու
Կոմյերիտական լեզու

Հյուր կոմյերիտական արդյունաբերության մեջ
որինակելի լինի, վորպեսզի կոմյերիտականն աշ-
խատանքի արտադրողականության բարձրացման
գործում առաջիններից առաջինը լինի: ԲՆԻՆԸ
պետք է իմանա, թե իր անդամներից յուրա-
քանչյուրն ինչպես է վերաբերվում արդյունա-
բերությանը: Ամեն տեսակի ագիտացիայից ա-
մենից լավ ներգործում է կոմյերիտականի
անձնական որինակը: Անկուսակցական յերիտա-
սարդությունը չի հավատա կոմյերիտականին,
վորը խոսքով կոչ է անում մասնակցել սոցիա-
լիստական շինարարության, իսկ ինքն անփուլթ
վերաբերվում է ցույց տալիս դեպի արդյու-
նաբերությունը: ԲՆԻՆԸ պետք է ձգտի, վորպես-
զի, ըստ հնարավորության, մեծ չափով կոմյերի-
տականներ մասնակցեն արտադրական խորհրդ-
դակցություններին: Իր ժողովներում, բՆԻՆԸ հա-
ճախակի պետք է քննության յենթարկի արտա-
դրության հետ կապված խնդիրները, այն նկա-
տառով, վորպեսզի յուրաքանչյուր առան-
ձին դեպքում սահմանի բանվոր յերիտասարդու-
թյան անելիքներն արդյունաբերության բարե-
լավման բնագավառում:

Այդ ժողովների միջոցով կոմյերիտականները մոտենում են արդյունաբերությանը, այդ ժողովներն ոգնում են, վորպեսզի կոմյերիտականներից պատրաստվեն մեր տնտեսական շինարարության գործունյա մասնակիցներ:

Արդյունաբերության
զարգացումն ու վո-
րակավորումը
Հարցրեք պատահած յե-
րիտասարդ բանվորին. —
այժմ դու ամենից շատ
ինչի՞ն ես ձգտում, ամենից շատ ինչի՞ կարիք
ես զգում: Յեվ հարյուր մարդուց 99-ը, այլ
նույնիսկ ամբողջ հարյուրը կպատասխանի՝ յես
ցանկանում եմ բարձրացնել իմ վորակը և բա-
րելավել իմ նյութական վիճակը:

Դժվար չի հասկանալ, վոր բանվոր յերիտա-
սարդության՝ իր վորակը բարձրացնելու ձգտումը
լիովին զուգադիպում է սոցիալիստական շինարա-
րության ընդհանուր անելիքներին: Բանվորական
ուժի վորակի բարձրացումից է, նշանակալից
չափով, կախված արդյունաբերության հաջող
զարգացումը: Մեր արդյունաբերության արտա-
դրանքի վոչ բավարար բարձր վորակը մեծ չա-
փով կախված է ձեռնարկությունների աշխա-
տանքի համեմատաբար ցածր վորակից: Արդյու-
նաբերության հետագա լայնացումը պահանջում
է վորակավոր բանվորների նորանոր կադրեր:
Միայն 1926—27 տնտեսական տարում պա-

հանջվում է 80 հազար նոր բանվորներ, նրանցից, մոտավորապես, 50 հազարը — վորակ ունեցող: Յենթադրվում է, վոր մոտագա հինգ տարիների ընթացքում պահանջվելու չե մոտ մեկ միլիոն նոր բանվորներ, վորի նշանակալից մասը պետք է լինի վորակավոր:

Վորտեղից պետք է վերցնի արդյունաբերությունն իրեն անհրաժեշտ վորակավոր բանվորական ուժը: Մինչև հիմա գլխավոր արդյունը կազմել են այն վորակավոր բանվորները, վորոնք առաջ չեղել են արդյունաբերության մեջ, սակայն հեռացել են ֆաբրիկաներից քաղաքացիական պատերազմի տարիներին: Ներկայումս համարյա բոլոր այդ բանվորներն արդյունաբերության մեջ են քաշված: Արդյունաբերության համար վորակավոր բանվորական ուժ մատակարարելու գործը ներկայումս պետք է տեղի ունենա գերազանցապես նոր բանվորական ուժ պատրաստելու հաշվին: Այդ բանվորական ուժը պետք է պատրաստել, գլխավորապես բանվոր չերիտասարդությունից:

Յերիտասարդ բանվորների վորակավորումստանալու ձգտումը լիովին զուգահեռվում է արդյունաբերական վողջ շինարարության շահերին և այդ ձգտումն անհրաժեշտ է զարգացնել ու խրախուսել:

Բանվոր յերիսասար-
գության վորակի
բարձրացման միջոց-
ները

Ձեռնարկության մեջ
մենք ունենք բանվորական
ուժ պատրաստելու յերեք
ձև, վոր խոյն գործադրու-
թյուն է ստացել մեր յերկրում. — գործարանա-
յին աշակերտության դպրոց (Ֆաբզավուչ), բրի-
գադային և անհատական աշակերտության ձևն
արդյունաբերության մեջ:

Գործարանային աշակերտության դպրոցը
համոզիսանում է բանվորական ուժ պատրաստելու
գլխավոր ձևը: Յերեք տարվա ընթացքում գոր-
ծարանային դպրոցն անչափահասին տալիս է
վոչ միայն տեխնիքական այլ և բաղաժառանգ
ընդհանուր կրթական գիտելիքներ:

Նա իր առաջ խնդիր է դնում արդյունաբե-
րությանը տալ գիտակից, գրագետ և տեխնիքա-
պես վորակավորված աշխատող: Ձեռնարկու-
թյան մեջ կոմյերիտական բժիշկը պետք է գոր-
ծադրի իր բոլոր ջանքերը, վորպեսզի, ըստ հնա-
րավորին, բարելավի գործարանային դպրոցում
տանելիք իր աշխատանքը, բղխեցնելով այն
ՌԼԿՅԵՄ 7-րդ համագումարի ցուցմունքներից:

Անհրաժեշտ է, վորպեսզի դպրոցն իսկապես
պատրաստի տվյալ ձեռնարկության համար պի-
տանի, վորակավոր բանվորներ, վորպեսզի դըպ-
րոցը կառավարության վրա, հնարավորության

սահմաններում, եժան նստի: Դրա համար պահանջվում է խոշորացնել գործարանային դրարոցները: Վորքան խոշոր է գործարանային դրարոցը, այնքան ավելի քիչ է յուրաքանչյուր աշակերտի համար արվող ծախսերը: Որինակ, Ստալինսկի գործարանային դարոցում սովորողների թիվը հասնում է 468 հոգու և մի աշակերտի վրա ամսական ծախսվում է 28 ռուբլի, իսկ Յեկատերինոսլավսկի մետաղ-միուլթյան տրեստին կից դարոցում, ուր սովորում են 160 հոգի, մի աշակերտի մի ամսվա ծախքը կազմում է 50 ռուբլի:

Դարոցի եժանացումը կախված է նույնպես դարոցի արտադրական ուսուցման կազմակերպումից: ԲՆԻՆը պետք է հետևի, վորպեսզի գործարանային դարոցի աշակերտներն ուսուցման ժամանակ արտադրեն ձեռնարկուլթյան համար անհրաժեշտ է ոգտակար առարկաներ: Դարոցի եժանացման որինակ է հանդիսանում «սկարախող» ֆաբրիկային կից դարոցը, վորն ընդգրկում է 340 աշակերտ (ձեռնարկուլթյան անշափահանների կազմի մոտ 90 տոկոսը): Դարոցներ ծախսը հանում է 60 տոկոսով: Կաշվարդյունաբերուլթյան տրեստի որական պատվերը — 350 զույգ կոշիկ — կատարվում է լիովին:

Կոմյերիտմիուլթյան ԲՆԻՆը պետք է մտա-

հոգվի գործարանային դպրոցի աշակերտության մեջ գիտակցական դիսցիպլինայի պահպանման մասին: Անհրաժեշտ է, վորպեսզի յուրաքանչյուր աշակերտ հասկանա, թե կառավարությունն ինչքան շատ բան է անում նրա համար, վոր նա պետք է կառավարության հավատն արդարացնի ամբողջապես: Յուրաքանչյուր աշակերտ պետք է իմանա, վոր դպրոցից դուրս գալով նա ձեռնարկության մեջ արտադրական պատասխանատու տեղ պիտի գրավի:

Շատ մեծ նշանակութիւն ունի նույնպես բրիգադային ուսուցումն, այսինքն առանձին խմբերով բրիգադներով առանձին արհեստներ ուսանելը: Բրիգադան ընդգրկում է 10—15 աշակերտներ, վորոնք սովորում են փորձված վարպետի՝ հրահանգչի ղեկավարությամբ: Իհարկե, բրիգադային աշակերտությունը չի կարող փոխարինել գործարանային դպրոցին: Սակայն պետք է հիշել, վոր գործարանային դպրոց կարելի չէ կազմակերպել վոչ բոլոր ձեռնարկություններում: Բրիգադային աշակերտությունը մեծ միջոցներ չի պահանջում և հանդիսանում է բանվորական ուժի պատրաստման մասսայական ձևը:

Բրիգադայի ուսուցման համար ընդհանուր արհեստանոցում հատկացվում է առանձին տեղ,

բերության և վոչ մի ճյուղում չի լրացված
այն տոկոսը, վոր սահմանված և կուսակցու-
թյան որենադրությամբ: ՌԼԿՅԵՄ 7-րդ համա-
գումարին բրոնիան կազմում էր 4,3 տոկոս,
այն ժամանակ, յերբ աշխատանքի որենքների
համաձայն ամբողջ ԽՍՀՄ արդյունաբերության
մեջ միջին տոկոսը հավասար է 7 տոկոսի:

Վորոնք են բրոնիայի վոչ լրիվ կիրառման
պատճառները: Ամենից առաջ այն, վոր անչա-
փահասի աշխատանքը թանգ և նստում արդյու-
նաբերության վրա: Արդյունաբերության մեջ
յերիտասարդության դրությունը վարժական—
արտադրական նպատակներ և հետապնդում:
Բացի դրանից, արտադրության մեջ անչափա-
հասների աշխատանքի վոչ ձեռնտու լինելը սահ-
մանվում և կրճատված 4 և 6-ժամյա բանվորա-
կան ուրով, վորը վարձատրվում է 8-ժամյա
բանվորական ուրվա չափով:

Բանվոր յերիտասարդությունն ինչպես
տեսնում ենք ստանում և հասակավոր բանվորի
աշխատավարձի համարյա կեսի չափով, իսկ յե-
րիտասարդ բանվորի արտադրած ապրանքների
նորման բավականին ցածր և հասակավոր բան-
վորի արտադրած ապրանքների նորմայի կի-
սից:

Բացի դրանից, տնտեսական աշխատանքի

վորձը ցույց է տալիս, վոր արդյունաբերության
առանձին ճյուղերում սահմանված բրոնխայի տո-
կոսները միշտ չեն համապատասխանում ար-
դյունաբերության տնտեսական հնարավորու-
թյուններին:

Գտնելով, վոր անհրաժեշտ է պահպանել և
կիրառել բրոնխայի մասին գոյություն ունեցող
որենսդրությունը, կոմյերիտմիության 7-րդ հա-
մագումարը միաժամանակ գրել է, վոր ինքը
կողմնակից է «վերանայել բրոնխան արդյու-
նաբերության առանձին ճյուղերում՝ ինչպես
հնարավոր իջեցման այնպես էլ բարձրացման
անկյան տակ»:

Գործազրկությունը
յերիտասարդության
տրջանում

Իր ամբողջ սրությամբ
միության առաջ ծառա-
ցած է գործազրկության

խնդիրը: Աշխատանքի բորսայում մեզ մոտ ցու-
ցակազրված են 144 հազար մարդ: Իրականում
անգործ յերիտասարդության քանակն անհամե-
մատ բարձր է և հասնում է 300 - 400 հազարի:
Իր ճնշող մեծամասնությամբ — այդ յերիտասար-
դությունն առաջին անգամն է առաջարկում իր
աշխատանքը: Արդյունաբերության մեջ յեղած
գործազուրկ բանվոր յերիտասարդությունն չափա-
կանց աննշան է և կազմում է ընդամենը 9 տո-
կոս: Գործազուրկ յերիտասարդության կադրերն

անում են գերազանցապես գյուղից, վորն աշխատանքի շուկան ե նետում գյուղատնտեսության մեջ գործադրություն չգտնող նորանոր քանվորական օճերեր:

Զի կարելի ասել, վոր մոտակա տարիների ընթացքում մենք կարող կլինենք վերջ տալ գործազրկությանը: Մեր արդյունաբերությունն այնքան արագ չի ծավալվում, վորպեսզի կարողանա կլանել իրենց աշխատանքն առաջարկող յերիտասարդական նորանոր խավերին: Սակայն պետք ե ձեռնարկել մի շարք միջոցներ, վորոնք կարող կլինեն մեղմացնելու գործազրկությունը յերիտասարդության շրջանում:

Դ-րդ համագումարը նշել ե գործազրկության դեմ պայքարելու հետևյալ գործնական միջոցները:

«ա) Պահպանել աշխատանքի բորսայի սեկցիաների աշխատանքի ուղարկման մենաշնորհը (բացառիկ իրավունքը):

բ) Ծավալել յերիտասարդությունը լայն չափով տնայնագործական արդյունաբերության մեջ քաշելու աշխատանքը, պարզաբանելով տնայնագործներին յերիտասարդության վարձելու արտոնությունները:

գ) Լայնացնել արտադրական տների և աշխատանքի բորսայի կոմիտեներին կից աշխատանք-

քայլին կոլլեկտիվներին, արհեստանոցներին ցանցը, ձգտելով, վորպեսզի արտադրական տներում և արհեստանոցներում յեղած ժամանակամիջոցում յերիտասարդությունը մինիմալ մասնաչափան վորակում ստանա, արդյունաբերության մեջ մտնելու համար:

դ) Ուժեղացնել վորակավորման և պատ-
րաստման աշխատանքը՝ աշխատանքի բորսային
կից աշխատանքի կենտրոնական ինստիտուտի
հատուկ դասընթացների ցանցի միջոցով, նրա
մեջ տեղ տալով գլխավորապես յերիտասարդու-
թյանը:

ե) Յերիտասարդությունը լայն չափով քա-
շել գործազուրկների աշխատանքային կոլլեկ-
տիվների և արտելների մեջ:

զ) Ուժեղացնել գործազուրկ յերիտասար-
դությանը հասարակական սեզոնային աշխա-
տանքներին մասնակից անելու:

է) Պետական մարմիններին առաջ հարց հա-
րուցել, անգործության դեմ պայքարելու հա-
մար տրվելիք համապատասխան ֆոնդից անչա-
փահասների անգործության դեմ պայքարելու
համար հատկացումներ անելու անհրաժեշտու-
թյան մասին:

III ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Կոմյեթիսմիոսքուհիք Հինգերորդ և վեցերորդ
պայտարում և նոր զրույցներում մենք վեր-
գյուղի համար լուծեցինք մեր գյուղական
տնտեսության հետամնացությունը: Մենք պար-
զեցինք այն ճանապարհը, վորով պետք է գնա
գյուղը, վորպեսզի բարձրացնի իր բարեկեցու-
թյունը, վորպեսզի ցրված, մանր ու բաժան-
բաժան տնտեսությունից անցնի տնտեսության
կոլլեկտիվ ձևներին:

Լենինը և կուսակցությունը շատ անգամ են
նշել, վոր գյուղատնտեսության վերակերտման
համար պահանջվում են չափազանց տևական և
համառ ջանքեր, հարկավոր են մի քանի տաս-
նյակ տարիներ, վորպեսզի հաջողվի խոշոր ար-
տադրության աշակցությամբ վերակերտել խոր-
հրդային գյուղը:

Կոմյեթիտականը գյուղում — նոր
գյուղի առաջավոր մարտիկն է: Իր այդ
անելիքը կոմյեթիտականը պետք է
իրագործի, ցուցադրելով գյուղացուն
իր տնտեսությունն ավելի լավ վարե-
լու անձնական որինակով: Պետք է վոչ
թե սոսկ ագիտացիա մղել գյուղի կոոպերացման

մասին, այլ գործնական աշխատանքով ցույց տալ, թե այդ կոռուպցիոն ինչպես է հարկավոր կիրառել: Գյուղի սոցիալիստական զարգացման համար հարյուր անգամ ավելի շատ գործկանի այն կոմյերիտականը, վորն ինքը կը հանդիսանա կոռուպցիոնի կազմակերպողը, քան միության այն անդամը, վորը շատ ժողովներ կանի, կոռուպցիայի մասին շատ զեկուցումներ կտա, սակայն գործնական վոչինչ չի անի գյուղի կոռուպցիոն համար:

Վիխինո գյուղի Թե ինչպես պետք է աշխատեն կոմյերիտականները խառն կոմյերիտականները գյուղում, այդ ցույց է տալիս Ուխտոմսկի շրջանի Վիխինո գյուղի կոմյերիտականների որինակը:

Ընկերներից մեկը կոմյերիտական թերթում գրում է.

«ԿՅԵՄ՝ բջիջը վորոշում է կոռուպցիոնի բանալ: Բջիջի բոլոր անդամներն անդամագրվում են կոռուպցիոնի: Դրանով սկիզբ է դրվում կոռուպցիայի կազմակերպման: Ընտրում են հարվածային չեռյակ:

Իսկ կոռուպցիոնի ստեղծելը հեշտ վործ չէր: Կոռուպցիայի հեղինակութունն արդեն ընկած էր, այստեղ գոյութուն ունեցող կեղծ-կոռուպցիոնի շնորհիվ:

— Գիտենք մենք ձեզ, կոռուքրատուներ,
տես ինչ մարդիկ են գուրս յեկել, — զայրացած
ասում եյին գյուղացիները, մի քանիսին խա-
բել էք, մյուսներին ալլա չեք կարող խաբել:

Յեվ մի ժամանակ գյուղում «կոռուքրատիվ»
խոսքը համազոր եր «գող» խոսքին:

Վերջիվերջո, հաջողվում է բջիջի կողմը
գրավել գյուղացիների մեկ յերշորդ մասին: Ժո-
ղովում են 52 ուրբլի և հրավիրում անդամների
կազմակերպչական ժողով:

Գյուղացիները վարչության նախագահ են
ընտրում յեռանդուն ու խելոք կոմյերիտական
Նիկոլայ Սամաչեին, իսկ անդամներ՝ նորից մի
կոմյերիտականի և յերեք անկուսակցական գյու-
ղացի. վերստուգիչ հանձնաժողովի նախագահ ըն-
տրրում են նույնպես կոմյերիտականներից:

Ժողոված դրամն ամբողջապես գործադր-
վում է կազմակերպչական ծախսեր կատարելու
համար:

Մոսկվայի կոռուքրատիվների միությունը
հազար հինգհարյուր ուրբլու ապրանք է տալիս
վարկով: Դրանով ել սկսվում է պտտվել կոռուք-
րատիվի «կյանքի անիվը»: Կոռուքրատիվը հա-
ջող առևտուր է անում: Աճում են չըջանառու-
թյան միջոցները, աճում է փայատների քա-
նակը և յերեք ամսից հետո կոռուքրատիվը տա-

լիս և 1169 ռուբլի գումար շահույթ, վորը և գործադրվում և աշխատանքն ավելի ուժեղացնելու վրա: Տեղական մասնավոր առևտրականը չդիմանալով մրցակցության, փակում և իր խանութը: Գյուղացիներն ազատվում են կուլակ-խանութպանից:

Կոոպերատիվն իր դրամով նպաստում և գյուղի կուլտուրական շինարարությանը, իր հաշվին դուրս և գրում թերթեր ու գրականություն:

Ստացված շահույթի վորոշ տոկոսով չքավոր բնակչությունը կոոպերատիվի մեջ և քաշվում նրանց անդամավճարների մի մասը մուծելու ճանապարհով:

Այժմ գյուղացիները կոոպերատիվը դիտում են վորպես իրենց մոտ ու հարազատ մի գործ»:

Հողն ավելի կուլտուրական ձևերով մշակելու համար պահանջվում և գյուղում լայն չափով տարածել գյուղատնտեսական գիտելիքները: Կոմյերիտականը գյուղում պետք և հանդիսանալ գյուղատնտեսական խմբակների կազմակերպիչը, կոմյերիտմիությունը պետք և կարող կերպով ոգտապործի տեղական գյուղատնտեսներին:

Մեծ նշանակություն ունի գյուղական յե-

ընդհանուր թվաքանակը 500 դպրոց, 300 հազար աշակերտութ-
 թյամբ: Գյուղական յերկուսուսարդության դպրո-
 ցը գյուղատնտեսական գիտելիքներինց զատ,
 կոմյերիտականին տալիս ե նույնպես ընդհանուր
 կրթական և քաղաքական գիտելիքներ և գյուղա-
 կան յերկուսուսարդինց պատրաստում նոր գյուղի
 գիտակից կառուցող:

Միության հատուկ ուշադրություն
 նը պետք ե դարձված լինի բատրակ յե-
 րկուսուսարդության դաստիարակության
 վրա: Պետք ե բատրակներին մեծ շափով տե-
 դավորել գյուղական յերկուսուսարդության դըպ-
 րոցներում, ուր բատրակների տոկոսը մինչև
 հիմա մեծ չե: Պետք ե գտնել և հատուկ ձևեր
 բատրակ յերկուսուսարդության դաստիարակու-
 թյան համար: Այսպես, որինակ, Մոսկվայի և
 Սարատովի նահանգներում փորձել են կազմա-
 կերպել աստղագիտության, կոշկակարության և
 այլն արհեստանոցներ, վոր պահվում են իրենց
 գյուղացիների և գյուղխորհուրդների հաշվին:

Կոմյերիտմիութենք
 գյուղում կուսակ-
 ցության գծի կիւրա-
 ոողն ե

Առ 1-ն ապրիլի 1921 թ.
 կոմյերիտմիության մեջ
 հաշվվում ե 980 հազար
 բատրակներ ու գյուղա-

ցիներ: Այժմ այդ թիվը յերեք միլիոնից անցել

ե: Կոմյերիտմիության գյուղական բանակը —
կուսակցության վիթխարի հենարանն է իր գյու-
ղացական բաղադրականության կիրառման խնդ-
րում:

Իր անձնական որինակով, իր վողջ հասա-
րակական աշխատանքով կոմյերիտականը պետք
է ոգնի կուսակցությանը ստեղծի չքավորի և
միջակի դաշինք ընդդեմ կուլակի, ոգնի կուսակ-
ցության միջակին գրավելու գործում: Յուրա-
քանչյուր առանձին կոմյերիտական կամ ԿՅԵՄ
բջիջը գյուղում պետք է կարողանան կապել
իրենց անձնական շահերը սոցիալիստական շի-
նարարության ընդհանուր շահերին:

ՀԱՐՑԵՐ

1) Ներկայումս ինչպի՞սի պայքար է տար-
վում յերիտասարդության համար:

2) Ի՞նչ է պահանջվում կոմյերիտականից
արդյունաբերության մեջ որինակելի լինելու
համար:

3) Ի՞նչ խնդիրներ են դրված կոմյերիտ-
միության առաջ գործարանային աշակերտու-
թյան դպրոցների աշխատանքը բարելավելու հա-
մար:

4) Ի՞նչ միջոցներ են գործադրվում յերի-

տասարդության շրջանում գործազրկության դեմ
պայքարելու համար:

5) Ինչպես ե պայքարում կոմերիտմիու-
թյունը նոր գյուղ կառուցելու համար:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

1) Տեղեկացիր, նկատվում ե, արդյո՞ք, քո
ձեռնարկության մեջ գործազրկության դեպքեր,
յեթե այո, տեղեկացիր և գրիր պատճառների
մասին:

2) Գրիր կամ պատմիր, թե ինչպես ե աշ-
խատում ձեր գործարանային դպրոցը, ինչպես
ե դրված բրիգադային և անհատական աշակեր-
տության գործը:

3) Տեղեկացիր, թե ինչ մասնակցություն
են ցույց տալիս կոմերիտականներն արտադ-
րական խորհրդակցություններին:

4) Ինչպես ե կիրառվում բրոնիան ձեռնար-
կության մեջ:

5) Մի դիագրամ կազմիր, վորը ցույց տա
բանվոր լերիտասարդության քանակը ձեռնար-
կության բանվորների ընդհանուր քանակի
նկատմամբ:

12. ԼՈՊԱՏԻՆ, Հաղթանակ չերկրի վրա, պատ-
կերադարդ, 70 էջ, 1926 թ., Յերևան. » — ր. 10 Կ.
13. ԿԱԼՄԱՆՍՈՆ ՅԵՎ ԲԵԿԱՐՅՈՒԿՈՎ. Պաշ-
պանիւր առողջությունդ, 48 էջ, 1925 թ.,
Յերևան » — ր. 15 Կ.
14. ԿԱՍԻՄԵՆԿՈ. Կոմյերիտները գյուղում, 64.
էջ, 1925 թ., Յերևան » — ր. 20 Կ.
15. ԿԱԶԼՈՎ. Առորյա, պատմվածք, 48 էջ, .
1925 թ., Յերևան — ր. 20 Կ.
16. ԿՈՒԶՄԻՆ. Քրիստոս չհարյավ ի մեռելոց,
27. էջ, 1926 թ., Լենինական . . . » — ր. 15 Կ.
17. ԿՎԻՐԻՆԳ. Կուսակցությունը գյուղում, 88
էջ, 1926 թ., Վաղարշապատ . . . » — ր. 30 Կ.
18. ՄԵԴՎԵԴԵՎԱ-Տ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ. Հեղափո-
խության հերոս, 72 էջ, 1926 թ., .
Յերևան » — ր. 25 Կ.
19. ՄԻՐԱՇԵՎՍԿԻ. Յերիտ. Կոմ. Ինտերնացիո-
նալի պատմությունը, 64 էջ, 1925 թ.,
Յերևան » — ր. 10 Կ.
20. ՄԱՏԼԻՆ. Կոմյերիտմիությունը բանտե-
րում 90 էջ, 1925 թ., Յերևան . . . » — ր. 25 Կ.
21. ՄԻՐԱՇԵՎՍԿԻ. Քրեատոմատիա Կոմյերիտ.
պատմության, 62 էջ, 1926 թ., Յերևան » — ր. 25 Կ.
22. ՇԱՀԳՅԱԼԴԻ, Ա. Գյուղացին ու բանվորը
ցարի ժամանակ, 29 էջ, 1925 թ., Յերևան — ր. 8 Կ.
23. » Մեր գյուղը, 16 էջ, 1925 թ., Յերևան — ր. 8 Կ.
24. ԶՈՒԲԱՐ, ՅԵ. Սկզբում, 48 էջ,
Լենինական
25. ՍԱՐԱԲՅԱՆՈՎ. Պարզ զրույցներ
կաջի մասին, 171 էջ, 1925 թ., Յ

[124]

A $\frac{1}{8213}$

26. ՍԱՐԳՍՅԱՆ Ա. Ողաջին նավատորմը, 59 էջ
1925 թ., Յերևան . . . » — ր. 50 կ.
27. ՍԱՖՐԱԶԲԵՔՅԱՆ, Գ. Մի զրույց բանակի
մասին, 20 էջ, 1925 թ., Լենինական. » — ր. 8 կ
28. ՍԵՄԿՈՎՍԿԻ. Մարքսիստական քրեատոմա-
տիա յերիտասարդության համար,
214 էջ, 1925 թ, Յերևան . . . » 1 ր. 20 կ.
29. ԳՅՈՒՂՄԻԱՍՆԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ փոխադր.
Սիրաս, 26 էջ, 1925 թ., Վաղարշապատ » — ր. 10 կ.
30. ՍԱՆԴՈՄԻՐՍԿԻ. Յեվրոպան պատերազմից
հետո, 120 էջ, 1925 թ, Վաղարշապատ » — ր. 35 կ.
31. ՎԼԱՍԵՆԿՈ. Աստված կ'ա արդյոք, 68 էջ,
1925 թ., Լենինական . . . Գինը — ր. 30 կ.
32. ՏԱՐԱԽՉՅԱՆ. Ի՞նչ պետք է իմանա և անի
տնտեսա-իրավական աշխատողը կոմյերիտ-
միության մեջ, 61 էջ, 1925 թ, Վաղար-
շապատ . . . » — ր. 20 կ.
33. ԳՅՈՒՂԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐԻՆ. Խորհուրդ-
ների III համագումարի մասին, 142 էջ,
1925 թ., Լենինական. . . » — ր. 50 կ.
34. Ռուսկոմկուսի (բ) XVIII համագումարը .
յերիտասարդության մասին, թարգմ. .
Վ. Փոթեյան, 104 էջ, 1925 թ., Յերևան » — ր. 40 կ.